

PLANUL DE ACȚIUNI UNIUNEA EUROPEANĂ – REPUBLICA MOLDOVA

Noutăți - Februarie 2006

Buletinul lunar de noutăți privind implementarea unor domenii prioritare ale Planului de Acțiuni UE-RM este întocmit de ADEPT și Expert-Grup în cadrul proiectului „Planul de Acțiuni Uniunea Europeană – Republica Moldova: document accesibil publicului”, finanțat de Departamentul Marii Britanii pentru Dezvoltare Internațională (DFID).

I. INSTITUȚII DEMOCRATICE

Drepturile omului

Parlamentul a adoptat **Legea pentru modificarea Codului de procedură penală**, prin care a anulat obligativitatea declarării recursului doar „în formă dactilografiată”. Modificarea va contribui la asigurarea plenară a dreptului de acces la justiție al persoanelor aflate în detenție sau în imposibilitate de a pregăti adecvat cererile de contestare a deciziilor judecătorești.

Guvernul a aprobat și remis Parlamentului mai multe **proiecte de legi în domeniul drepturilor omului**:

- Al doilea Protocol facultativ la Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice privind abolirea pedepsei cu moartea (adoptat la New York la 15 decembrie 1989);
- Protocolul 13 la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale privind abolirea pedepsei cu moartea în toate circumstanțele (semnat la Vilnius la 3 mai 2002);
- Protocolul Opțional la Convenția împotriva torturii și altor tratamente sau pedepse crude, inumane sau degradante (adoptat la 18 decembrie 2002, la New York);
- Convenția Consiliului Europei cu privire la lupta contra traficului de ființe umane (semnată la 16 mai 2005 la Varșovia).

Egalitatea șanselor și nediscriminarea

Parlamentul a adoptat **Legea privind asigurarea șanselor egale pentru femei și bărbați**, document ce instituie reglementări normative, măsuri administrative și organizaționale pentru asigurarea promovării în condiții egale a femeilor și bărbaților, excluderea discriminării.

Guvernul a elaborat și remis spre examinare Parlamentului proiectul **Legii privind combaterea violenței în familie**, care propune instituirea unor reglementări novatorii în domeniu, aplicarea unor interdicții față de persoana vinovată, ținerea evidenței speciale pentru cetățenii culpabili, vizitarea periodică a victimelor actelor de violență și acordarea asistenței necesare.

Prevenirea torturii. Drepturile deținuților

La 16 februarie 2006 Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și Tratatelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT) a prezentat **Raportul privind vizita efectuată în Moldova în luna**

septembrie 2004¹. Raportul CPT conține mai multe recomandări referitoare la condițiile de detenție în închisori și arestul poliției, drepturile persoanelor reținute contravențional, asigurarea dreptului la apărare, la asistență medicală a deținuților, asigurarea garanțiilor fundamentale contra reținerii și tratamentelor etc. O delegație a comitetului a vizitat Moldova și în noiembrie 2005, pentru a examina măsurile concrete luate de autorități, însă un raport actualizat nu este încă pregătit.

În luna februarie și-a început activitatea **Comitetul pentru plângeri**, instituit în conformitate cu prevederile noului Cod de executare, în scopul examinării imparțiale a plângerilor deținuților față de actele și acțiunile organelor de detenție, a altor organe de stat care vizează statutul persoanei deținute în instituțiile penitenciare. Anual deținuții adresează instituțiilor penitenciare peste 3 mii de plângeri, majoritatea referindu-se la condițiile de detenție, acțiunile ilegale ale angajaților din sistemul penitenciar, solicitarea unor ajutoare, cereri de eliberare înainte de termen.

Guvernul a examinat **Statutul executării pedepsei de către condamnați**, act normativ menit să suplinească prevederile Codului de executare la capitolul drepturile și obligațiile condamnaților, să detalieze unele prevederi generale despre executarea pedepselor privative de libertate.

Deși art.258 din Codul de executare stabilește **dreptul la pensii** a condamnaților invalizi sau care au împlinit vârsta legală și au realizat stagiul de muncă necesar, pensiile nu se achită din cauza că reglementările normative în domeniu sînt defectuoase sau insuficiente. Numărul de deținuți invalizi sau care au atins vârsta de pensionare se estimează la peste 140 de persoane.

Îndeplinirea recomandărilor Consiliului Europei

La 15 februarie Președintele Republicii Moldova a discutat cu Vladimir Philipov, Reprezentant special al Secretarului General al Consiliului Europei în Republica Moldova îndeplinirea prevederilor Programului calendaristic al acțiunilor legislative, adoptat în scopul soluționării deficiențelor enunțate de **Rezoluția și Recomandarea APCE din octombrie 2005 privind funcționarea instituțiilor democratice în Moldova**. Trebuie menționat faptul că deși autoritățile au întreprins mai multe măsuri în domeniu, la finele lunii februarie nici unul din punctele stabilite în Programul legislativ menționat nu era îndeplinit întocmai, opiniei publice nefiindu-i prezentate careva proiecte de acte legislative elaborate de autorități în conformitate cu punctele din program și expediate spre avizare Consiliului Europei.

La conferința de presă din 22 februarie 2006, Reprezentantul special al Secretarului General al Consiliului Europei a declarat că Republica Moldova trebuie **să reformeze justiția, audiovizualul și să asigure libertatea presei și accesul liber la informație**, pentru a demonstra că se încadrează în criteriile unui stat democratic autentic.

Guvernul a adoptat modificări referitoare la **regimul actelor de identitate din sistemul național de pașapoarte**, prin care a instituit obligația autorităților administrației publice locale de a informa Ministerul Dezvoltării informaționale despre persoanele ce locuiesc în teritoriul administrat, în termen de 24 de ore de la sosire, indiferent dacă aceștia sînt cetățeni ai Moldovei, cetățeni străini sau apatrizi, cu reședință temporară sau permanentă. De asemenea, a fost stabilit mecanismul de acces electronic a autorităților administrației publice locale și a organelor electorale la informația din Registrul de stat al populației, despre persoanele care nu dețin acte de identitate introduse în respectivul registru (circa 7% din numărul total de alegători). Măsurile respective vor contribui la o mai bună evidență a populației, vor asigura întocmirea și modificarea operativă a listelor electorale, soluționînd astfel o serie de deficiențe remarcate în expertizele și recomandările experților Consiliului Europei și ai altor instituții internaționale specializate.

Executarea deciziilor CEDO

Parlamentul a adoptat în prima lectură un proiect de lege **pentru modificarea Legii cu privire la Agentul Guvernamental**, care propune instituirea unor dispoziții noi referitoare la achitarea sumelor

¹ Documentul integral este disponibil pe <http://www.cpt.coe.int/documents/mda/2006-02-16-eng.htm>

reparațiilor stabilite de Curtea Europeană pentru Drepturile Omului (CEDO), mecanismul exercitării dreptului de regres împotriva persoanelor a căror activitate intenționată a constituit temei pentru condamnarea statului ori au determinat încheierea acordurilor de soluționare amiabilă a cauzei cu achitarea unor despăgubiri inerente. Se preconizează că acțiunea în regres va fi intentată obligatoriu de către Procurorul General, la prezentarea de către Agentul Governamental a informațiilor despre cazurile respective. Proiectul este apreciat diferit de parlamentari, experți în domeniul drepturilor omului și reprezentanții comunității juridice, principalul neajuns invocat fiind iminența persecutării unor judecători care nu au rezistat presiunilor politico-administrative și au emis decizii contestate ulterior la CEDO. Se mai afirmă că stabilirea unor sancțiuni de ordin material pentru magistrați ar genera influențe negative asupra acestora și ar influența libertatea adoptării deciziilor. Și în prezent **Legea 1545/25.02.98 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești** stabilește obligația statului și ale autorităților administrației publice locale să înainteze persoanelor culpabile cererea de reparare a pagubei, însă această lege nu este aplicată adecvat în practică.

În cadrul unei ședințe privind **executarea de către autoritățile Moldovei a deciziilor CEDO** s-a menționat că toate deciziile intrate în vigoare au fost executate de către Guvern în termenul stabilit², cu excepția deciziei în cazul membrilor „grupului Ilașcu”, care nu este executată plenar „din cauza conjuncturii internaționale”³. Primul-ministru confirmă că Guvernul își asumă responsabilitatea de executare a tuturor deciziilor CEDO, dar este necesară și „crearea cadrului legal pentru prevenirea adresărilor cetățenilor la instanța europeană”, deoarece, în majoritatea hotărârilor pronunțate, Guvernul Moldovei a fost condamnat din cauza neexecutării sau executării tardive a deciziilor judecătorești interne. Șeful Executivului consideră că depășirea situației poate fi realizată prin modificarea legislației în vederea „sporirii responsabilității persoanelor cu funcții de răspundere ale căror acțiuni pot servi drept temei pentru adresare la CEDO”⁴.

Curtea Europeană pentru Drepturile Omului a condamnat Guvernul Moldovei în cauza „Partidul Popular Creștin Democrat împotriva Moldovei”, obligînd la plata a 4 mii de euro cheltuieli de judecată. CEDO constată încălcarea de către autoritățile Moldovei a prevederilor art.11 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, **referitor la libertatea întrunirii și asocierii**, manifestată prin suspendarea de către Ministrul Justiției a activității PPCD. În anul 2003 Parlamentul a adoptat modificări la articolul respectiv din Legea privind partidele și alte organizații social-politice, excluzînd dreptul Ministerului Justiției de a suspenda activitatea partidului în cazurile cînd acestea „încalcă legea sau nu îndeplinesc cerințele expuse în avertisment”. Totuși, Legea admite și în prezent dreptul Ministerului Justiției de a suspenda activitatea partidului sau a altei organizații social-politice pe un termen de pînă la 6 luni (ulterior și pe un an) „în cazul în care acestea au încălcat Constituția”, fără a stabili însă modalitatea de constatare a încălcărilor respective.

Cooperare cu societatea civilă

Pe 16 februarie Biroul permanent al Parlamentului a adoptat **hotărîrea privind modul de executare a Hotărîrii Parlamentului pentru aprobarea Concepției privind cooperarea dintre parlament și societatea civilă**, în care au fost stabilite atribuțiile și obligațiile organelor de lucru ale Parlamentului implicate direct în procesul de cooperare. La finele lunii februarie pe pagina oficială a Parlamentului au apărut cîteva proiecte de acte legislative în format electronic, **expuse pentru consultare publică**. Majoritatea proiectelor accesibile vizează modificări în anumite documente adoptate anterior sau ratificarea unor acte internaționale, fără a fi accesibile textele tratatelor respective, lipsesc textele

² Într-un interviu acordat recent mass-media (Cotidianul „Timpul de dimineață”, nr.40 din 3.03.2006) Vladimir Șarban, ex-secretar al Consiliului municipal Chișinău, în privința căruia CEDO a emis o hotărîre ce obligă Guvernul să achite despăgubiri pentru detenție ilegală, afirmă că executivul nu i-a achitat nimic din suma stabilită, dar nu a expirat încă termenul-limită în care trebuie să fie executată decizia.

³ Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei a adoptat o decizie prin care și-a exprimat îngrijorarea în legătură cu întîrzierea executării depline a hotărîrii Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO) din anul 2001 în cazul „Mitropolia Basarabiei contra Guvernului Moldovei”. Deși Mitropolia Basarabiei a fost înregistrată urmare a deciziei CEDO, Consiliul Europei consideră că autoritățile nu au asigurat executarea integrală a deciziei în partea referitoare la modificarea legislației despre libertatea religioasă, cu scopul neadmiterii violării pe viitor a prevederilor în domeniu ale Convenției Europene a Drepturilor Omului. Comitetul de Miniștri consideră că legislația Moldovei continuă să ofere guvernului discreție în ceea ce privește oferirea, suspendarea sau retragerea recunoașterii cultelor religioase și recomandă autorităților Moldovei să accelereze adoptarea unei noi legi a cultelor, ținînd cont de concluziile și recomandările experților CE (www.coe.int).

⁴ Comunicat de presă, www.gov.md

notelor informative, avizele, expertizele și trimerile la actele comunitare sau interne din care ar rezulta necesitatea elaborării proiectelor respective.

Parlamentul a votat în prima lectură proiectul **Legii pentru completarea Legii privind modul de publicare și intrare în vigoare a actelor oficiale**, care instituie obligativitatea plasării în regim de acces liber pe Internet a actelor legislative și normative oficiale. Actualmente accesul la baza legislativ-normativă este asigurat prin intermediul paginii web a Ministerului Justiției www.justice.md, însă serviciul respectiv funcționează cu anumite deficiențe, fiind la etapa de testare și definitivare.

Pe pagina web a Guvernului (www.gov.md) a fost deschisă o rubrică specială, unde cetățenii pot adresa propuneri, reclamații și sesizări întrebări Primului-ministru și Guvernului în ansamblu. Serviciul nu funcționează încă **în regim on-line**, nefiind accesibile toate textele întrebărilor date și ale răspunsurilor primite. Anterior executivul a adoptat o decizie prin care a aprobat lista **responsabililor de comunicare publică** din fiecare autoritate centrală.

Drepturile angajaților

Conform totalurilor activității Inspecției Muncii, în anul 2005 au fost verificate peste 6300 de întreprinderi și organizații, fiind constatate **62 mii de cazuri de încălcare a reglementărilor în domeniul protecției muncii și drepturilor angajaților**. Cele mai frecvente încălcări sînt utilizarea forței de muncă fără întocmirea contractelor individuale de muncă, nerespectarea duratei timpului de muncă, angajarea la salarii mai mici decît cele minime stabilite de legislație, utilizarea echipamentelor și instalațiilor neconforme, neachitarea plăților compensatorii etc. Inspecția Muncii a deschis o linie telefonică de acces rapid, fiecare salariat putînd comunica neregulile ori să ceară consultație (la numărul de telefon 49.94.00)⁵.

Libertatea mass-media și accesul la informație

Lucrarea "Accesul la informație. Reglementări. Comentarii. Cazuri", lansată pe 21 februarie de Centrul „Acces-Info” menționează un număr redus de cereri în judecată ca urmare a **refuzului de prezentare a unor informații de interes public**. Experții consideră că există suficiente reglementări legislative în domeniu, însă aplicarea acestora se realizează cu deficiențe, ceea ce impune anumite modificări ale mecanismelor de aplicare și desfășurarea unor acțiuni de consultanță în domeniu.

În luna februarie **au fost date publicității cîteva hotărîri ale Curții de Conturi**, care anterior nu erau accesibile publicului din diverse motive subiective:

- Hotărîrea Nr.87 din 13.12.2005 privind rezultatele reviziei financiare efectuate la Aparatul Președintelui Republicii Moldova pe perioada anilor 2003-2004;
- Hotărîrea Nr.84 din 18.11.2005 privind rezultatele reviziilor financiare efectuate la Cancelaria de Stat și la unele instituții subordonate pe perioada anilor 2003-2004;
- Hotărîrea Nr.83 din 10.11.2005 privind rezultatele reviziei financiare efectuate la Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției pe perioada anilor 2003-2004.

În Planul de activitate a Curții Supreme de Justiție pentru anul 2006 sînt incluse seminare speciale despre **practica aplicării de către instanțele judecătorești a legislației privind accesul la informație**.

Ministerul Afacerilor Externe și integrării Europene a solicitat **modificarea cadrului legislativ care reglementează audiovizualul**, inclusiv activitatea Companiei "Teleradio-Moldova", cerințe imperative „care trebuie îndeplinite imediat de către autorități, în corespundere cu prevederile Planului de Acțiuni RM-UE". Parlamentului i se propune reajustarea calendarului actelor legislative care urmează a fi adoptate și includerea cît mai rapidă în ordinea de zi proiectului noii legi a audiovizualului⁶. Președintele Comisiei parlamentare pentru cultură, știință, învățămînt, tineret, sport și mijloace de

⁵ Comunicatul Agenției „Info-Prim Neo” din 25.02.2006

⁶ Comunicat al Agenției „Moldpres”, 24.02.2006

informare în masă consideră că Parlamentul nu trebuie să se grăbească în adoptarea noii legi despre audiovizual, deoarece sînt mai multe proiecte ale legilor respective, diferite ca concept⁷.

II. CONSOLIDAREA CAPACITĂȚII ADMINISTRATIVE

Reforma administrației publice

La 6 februarie **Comisia guvernamentală pentru reforma administrației publice centrale** (APC) a analizat activitățile de lansare a reformei și a aprobat lista autorităților și instituțiilor administrative (peste 150 de unități) care vor fi supuse etapei a doua a analizei funcționale, cu scopul de a elabora recomandări privind îmbunătățirea organizării instituționale, eliminarea dublării de funcții, excluderea funcțiilor improprie și delegării acestora structurilor din subordine sau altor entități, îmbunătățirea procesului decizional și de elaborare a politicilor sectoriale. S-a propus lansarea în cadrul unor ministere a proiectelor-pilot cu privire la crearea unităților de analiză și planificare strategică. Autoritățile administrației publice centrale urmează să propună crearea unor grupuri de lucru pentru implementarea reformei APC, care să elaboreze propuneri de eficientizare a structurii funcționale și activității în conformitate cu practicile din țările membre ale UE.

În cadrul unei mese rotunde consacrate realizării Programului „Guvernul electronic” (“e-Guvern”) s-a constatat că **există diferențe esențiale între nivelul utilizării tehnologiilor informaționale în instituțiile publice centrale și cele ale administrației publice locale**. Ministerul Dezvoltării Informaționale, responsabil de implementarea programului “e-Guvern”, apreciază că una din cauzele principale care împiedică realizarea Programului este lipsa resurselor financiare adecvate.

La întâlnirea cu studenții și profesorii Universității de Stat “Bogdan Petriceicu Hajdeu” din orașul Cahul, Primul-ministru a comunicat o serie de intenții ale executivului în domeniul **perfecționării și modernizării învățămîntului universitar**. Guvernul dorește atragerea cadrelor mai tinere în sfera învățămîntului superior și din aceste considerente, va propune un proiect de lege care să stabilească că persoanele ce au împlinit 65 de ani vor putea fi reangajate în funcții de conducere a instituțiilor de învățămînt superior, în mod excepțional, numai pe baza de contract individual.

Conform Programului de activitate a Guvernului, către 15 februarie urma să fie prezentat Raportul anual cu privire la rezultatele implementării SCERS, lucru care nu s-a întîmplat.

Competența funcționarilor

La mijlocul lunii februarie Parlamentul a examinat în lectură definitivă **Legea cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar**, care reglementează condițiile de salarizare și mărimile salariilor personalului din autoritățile administrației publice, instituțiile și organizațiile finanțate de la bugetul public. Legea stabilește separat salariile persoanelor care dețin funcții de demnitate publică și funcții publice de rangul întâi, remunerate prin indemnizații lunare unice, fără adaosuri, suplimente și premii. Pentru celelalte funcții publice din cadrul autorităților centrale, regionale și locale, militari și asimilați lor, sînt stabilite salarii ale funcției, complementate cu o serie de sporuri (pentru vechime, grade de calificare, păstrarea confidențialității ș.a.). Mecanismul novator stabilit de actul legislativ prevede posibilitatea acordării unor **sporuri pentru înaltă competență profesională, intensitate a muncii și îndeplinirea unor sarcini de importanță majoră, cunoaștere și aplicare a două și mai multe limbi de circulație internațională**. Legea presupune o majorare a salariilor angajaților din sistemul bugetar, însă acest proces se va derula treptat, în dependență de disponibilitățile bugetare. Experți independenți apreciază că majorările nu sînt considerabile și implementarea legii nu va determina creșterea esențială a capacităților administrative, mai ales că Legea nu stabilește indexarea anuală a salariilor. Totuși, ea prevede posibilitatea revizuirii salariilor funcționarilor publici „în funcție de reformarea administrației publice”.

⁷ Hotărîrea Parlamentului Nr.284/11.11.2005 stabilește obligația revizuirii legislației privind audiovizualul public și audiovizualul în general pînă în luna iulie 2006, pînă în luna martie 2006 proiectele de legi elaborate urmînd a fi remise și expertizate de Consiliul Europei

Deși nu era stabilită în calitate de prioritate internă sau angajament internațional, Parlamentul a adoptat Legea pentru modificarea legii cu privire la Guvern, prin care a instituit **o nouă instituție centrală de specialitate – Ministerul Administrației Publice Locale**. Concomitent, Legea stabilește suprimarea a două instituții centrale din subordinea executivului - Biroul Național Migrațiune și Agenția pentru Dezvoltare Regională. Inițiativa creării noului minister a fost apreciată negativ de majoritatea forțelor politice de opoziție, de partide parlamentare și extraparlamentare. Deși decizia a fost votată doar de fracțiunea majoritară, s-a stabilit că la determinarea funcțiilor și atribuțiilor noului minister vor fi consultate instituțiile internaționale competente și se va ține cont de propunerile fracțiunilor parlamentare, autorităților administrației publice locale și alți subiecți interesați.

Transparență și combaterea corupției

La 3 februarie a fost publicat **Regulamentul cu privire la modul de întocmire și evidență a Listei de interdicție a furnizorilor (antreprenorilor) care participă la procedurile de achiziție publică**. Regulamentul stabilește că beneficiarii de stat fac propuneri de includere a agenților economici în lista de interdicție în cazul că:

- au fost emise hotărâri judecătorești definitive de reziliere a contractelor de achiziții ca rezultat al neîndeplinirii sau îndeplinirii necorespunzătoare de către furnizor (antreprenor) a clauzelor contractuale;
- există dovezi, confirmate de organele de specialitate, care demonstrează că furnizorul (antreprenorul) a prezentat documente false în cadrul procedurilor de achiziție publică;
- există o hotărâre definitivă a instanței de judecată prin care s-a constatat un caz de corupție din partea furnizorului (antreprenorului) în scopul săvârșirii anumitor acțiuni, adoptării unor decizii sau aplicării unor proceduri de achiziții în favoarea lui.

Primul-ministru a dispus Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției verificarea **activităților extra serviciu desfășurate de funcționarii administrației publice centrale**, cu scopul de a depista persoanele care desfășoară activități comerciale sau primesc remunerări din alte surse decât de la locul de muncă permanent. Deși legislația interzice funcționarilor să desfășoare nemijlocit activități comerciale și să primească remunerări din partea unor instituții controlate sau legate de activitatea autorității publice în care lucrează, Vasile Tarlev consideră că mai mulți funcționari nu-și îndeplinesc adecvat funcțiile, fiind antrenați în diverse activități necorespunzătoare statutului lor.

La 8 februarie Guvernul a adoptat o **Hotărâre cu privire la eficientizarea examinării petițiilor și organizării audienței**, prin care a totalizat rezultatele măsurilor întreprinse pentru îmbunătățirea lucrului în domeniu. Executivul a constatat sporirea disciplinei executorii însă și o serie de neajunsuri, neglijarea sau neexecutarea în termen a adresărilor cetățenilor, ceea ce „îi impune pe aceștia să solicite audiență și implicarea conducerii Guvernului”. Prin aceeași hotărâre a fost aprobat un Plan de acțiuni cu privire la eficientizarea examinării petițiilor și organizării audienței, conținând măsuri organizatorice, administrative, de instruire și control.

III. JUSTIȚIA

Conferința anuală a judecătorilor

Pe 3 februarie și-a ținut lucrările **Conferința anuală a judecătorilor**, la care au participat judecătorii de la toate instanțele judecătorești, conducătorii acestor instanțe, reprezentanți ai Guvernului, Parlamentului Procuraturii și altor organe de drept. Totalurile îndeplinirii justiției au constatat că în anul 2005 judecătorii au examinat peste 260 mii de cauze și au condamnat peste 14 mii de persoane (o creștere de peste 10%). Sarcina lunară a unui judecător a constituit peste 84 de cauze și alte materiale, în unele judecătorii sarcina constituind peste 115 de materiale.

La Conferință au fost stabilite **prioritățile activității sistemului judecătoresc pentru anul 2006**, printre acestea numărându-se:

- elaborarea și implementarea unui plan național privind consolidarea și dezvoltarea sistemului judecătoresc pe o perioadă de câțiva ani;

- crearea Institutului Național al Magistraturii responsabil de pregătirea cadrelor, perfecționarea și calificarea permanentă a judecătorilor și funcționarilor din instanțe;
- elaborarea și implementarea normativelor de finanțare și asigurare tehnico-materială a sistemului judecătoresc, participarea reală a reprezentanților sistemului în elaborarea bugetului;
- crearea pe lângă Consiliul Superior al Magistraturii a Departamentului administrării judecătorești, responsabil de soluționarea problemelor administrative, organizatorice, tehnico-materiale și metodice ale funcționării sistemului judecătoresc. Departamentul ar putea prelua mai multe funcții de control independent, ar asigura soluționarea plîngerilor persoanelor urmărite penal, ale condamnaților și ale altor petiționari ale căror drepturi sînt încălcate în cadrul proceselor judiciare;
- perfecționarea activității organelor de urmărire penală, creșterea calificării acestora și a calității materialelor prezentate, introducerea unor mecanisme prejudiciare de soluționare a deficiențelor (remiterea spre reexaminare de către instanță) etc.

Deficitul de cadre al sistemului judecătoresc (locuri vacante de judecători) a constituit la începutul anului 2006 cifra de 49 judecători. La începutul lunii februarie Președintele RM a numit în funcție 10 judecători, pe un termen de cinci ani (din numărul total de judecători, mai mult de 1/3 au mai puțin de 5 ani de stagiu în magistratură).

Guvernul a aprobat și remis Parlamentului proiectul **Legii privind asistența juridică internațională în materie penală**. Documentul propune instituirea mecanismului de realizare a asistenței juridice și formele de cooperare internațională în domeniu: transmiterea informațiilor și datelor, comunicarea actelor de procedură, citarea martorilor, experților și persoanelor urmărite, transferul procedurilor penale, extrădarea, transferul persoanelor condamnate, recunoașterea hotărîrilor instanțelor judecătorești străine ș.a.

Instruirea colaboratorilor sistemului judecătoresc

Conducătorii și adjuncții conducătorilor oficiilor teritoriale ale Departamentului de Executare din cadrul Ministerului Justiției au fost instruiți în cadrul unor cursuri săptămînale de perfecționare. La cursurile desfășurate periodic sînt examinate aspecte vizînd legislația în domeniul executării, organizarea activității de muncă, activitatea managerială a conducătorilor, Cursurile se desfășoară pentru prima dată, conform Hotărîrii Guvernului, în cadrul Academiei de Administrare Publică pe lângă Președintele Republicii Moldova.

Revizuirea sancțiunilor

Guvernul a propus un proiect de lege **pentru modificarea Codului penal care ar stabili reducerea ori modificarea sancțiunilor pentru un șir de infracțiuni** (furtul, tîlhăria, jaful, vătămarea corporală, escrocheria, huliganismul, traficul de influență, darea de mită, violarea de domiciliu, determinarea la sinucidere, comercializarea ilegală a substanțelor narcotice etc.)⁸. Documentul este elaborat ca reacție la mesajul Președintelui Republicii Moldova despre necesitatea revizuirii sistemului de pedepse și sancțiuni, însă aplicarea lui poate provoca anumite efecte nedorite, mai ales că furturile, vătămările corporale și huliganismul sînt printre cele mai des întîlnite infracțiuni, înregistrînd o anumită creștere.

Protejarea intereselor statului și societății

Conform unui comunicat al Procuraturii Republicii Moldova din 22 februarie 2006, procurorii au intensificat **activitatea de înaintare a acțiunilor economice în interesul statului**, activități desfășurate „întru realizarea sarcinilor stabilite de Colegiul procuraturii”⁹. Prin cererile depuse de procurori în instanțele judecătorești economice, de la începutul anului 2006 în proprietatea statului au fost întoarse mai multe pachete de acțiuni, proprietăți imobiliare și alte bunuri.

⁸ Proiectul de lege nr.594 din 21.02.2006, publicat pe www.parlament.md/lawprocess/drafts/

⁹ <http://www.procuratura.moldova.md/ro/?press=237>

Asigurarea materială

Noua Lege cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar stabilește **salarii mai mari pentru judecători, procurori și angajații din cadrul instanțelor judecătorești** (450 dolari SUA pentru judecătorii Curții Supreme de Justiție; 400 dolari SUA pentru judecătorii Curții de Apel; 300 dolari SUA pentru judecătorii din prima instanță).

IV. REGLEMENTAREA TRANSNISTREANĂ

Negocierile în format "5+2"

- **Runda de negocieri în format „5+2” din 27-28 februarie a fost întreruptă** după ce la 28 februarie delegația moldoveană a părăsit pe neașteptate sala de negocieri. Peste câteva ore, delegația moldovenească a dat publicității un comunicat în care și-a exprimat alarmarea cu privire la lipsa progresului în asigurarea liberei circulații a cetățenilor și mărfurilor în zona de securitate a conflictului transnistrean și a îndemnat participanții la negocieri să se concentreze asupra rezolvării acestei probleme, în perspectiva apropiatelor lucrări agricole de primăvară. Unicul document semnat în cadrul runde de negocieri a fost o declarație comună a mediatorilor și observatorilor în care aceștia și-au exprimat regretul în legătură cu zădărnicierea runde de negocieri, dar și-au reafirmat disponibilitatea de a continua contactele și consultațiile în vederea continuării procesului de negocieri în formatul "5+2".
- La 7-9 februarie în Republica Moldova s-a aflat într-o vizită de documentare o **delegație mixtă a reprezentanților consiliilor rus și ucrainean de securitate**. Aceștia au avut o serie de întreveneri la Chișinău și au vizitat câteva întreprinderi ale complexului militar industrial transnistrean: uzina „Electromaș”, uzina „Litmaș”, Uzina Metalurgică din Rîbnița, precum și depozitele militare rusești din Colbasna. După încheierea vizitei, oficialii ruși și ucrainenii au declarat că nu au găsit dovezi că întreprinderile vizitate produc sau fac contrabandă cu arme de foc. Monitorizarea complexului militar-industrial transnistrean a constituit unul din subiectele de pe agenda runde de negocieri din 27-28 februarie.

Cooperare UE-Moldova

- La conferința de presă dedicată împlinirii unui an de la semnarea Planului de Acțiuni RM-UE, Cesare de Montis, Șeful Delegației Comisiei Europene la Chișinău, a declarat că **UE este nemulțumită de mersul procesului de reglementare transnistreană în anul 2005**. Acesta este motivul principal pentru care UE a reînnoit sancțiunile de călătorie pentru 17 membri ai administrației de la Tiraspol. Peste șase luni UE va reveni asupra acestei chestiuni și, în dependență de mersul procesului de negocieri, va decide dacă sancțiunile vor fi înăsprite sau relaxate.
- Marianne Mikko, șefa delegației Parlamentului European în cadrul comitetului pentru cooperare interparlamentară UE-RM, a declarat că **federalizarea Moldovei, ca soluție pentru problema transnistreană, contravine Constituției RM**, iar prezența trupelor ruse pe teritoriul RM este ilegală. Potrivit mass-media internațională, Marianne Mikko a trimis o scrisoare Președintelui în Exercițiu al OSCE, ministrului belgian de Externe, Karel De Gucht, în care i-a cerut acestuia explicații pentru afirmațiile făcute la începutul lunii ianuarie. „Sînt puțin mirată cum poate președintele OSCE să declare că prezența militară rusă este o problemă teoretică, cînd există Declarația OSCE de la Istanbul din 1999, care prevede retragerea trupelor rusești pînă în 2002,” a declarat Mikko. “Rusia trebuie să își respecte angajamentele asumate la Summit-ul OSCE din 1999, iar o soluție parțială a acestei probleme ar fi inacceptabilă,” a mai declarat Mikko.

Asistența diplomatică și politică a UE

La 14 februarie **Consiliul UE a adoptat o poziție comună prin care a extins restricțiile de călătorie în spațiul Schengen pentru 17 lideri transnistreni** considerați responsabili pentru lipsa progresului în reglementarea problemei transnistrene. Potrivit textului deciziei adoptate, UE consideră că soluționarea conflictului transnistrean este crucială pentru stabilitatea și prosperitatea RM și pentru valorificarea pe deplin a potențialului relațiilor cu UE. Sancțiunile de călătorie, la care s-au alăturat și SUA și România, au fost introduse pentru prima dată în 2003 ca răspuns la obstrucționarea procesului de reglementare a conflictului transnistrean de către liderii regiunii autoproclamate.

Securizarea frontierei moldo-ucrainene

- **La 16 februarie la Odesa a avut loc prima ședință a consiliului consultativ al Misiunii UE de asistență la hotarul moldo-ucrainean.** La ședință au fost prezentate rezultatele unei prime evaluări a infrastructurii și procedurilor de control de la frontiera moldo-ucraineană. Principalele recomandări se referă la necesitatea dezvoltării procedurilor instituționale și îmbunătățirii procedurilor de control de frontieră. Ministrul moldovean de Externe, Andrei Stratan, a declarat că monitorizarea frontierei constituie unul din aspectele principale ale relațiilor moldo-ucrainene și i-a mulțumit părții ucrainene pentru sprijinul acordat. Pe de altă parte, omologul său ucrainean, Boris Tarasiuk, a declarat că misiunea și-a arătat deja eficiența și și-a exprimat speranța că aceasta va facilita regimul de trecere a frontierei de către cetățenii simpli și va împiedica contrabanda și alte activități ilicite.
- După mai multe runde de consultări, **Chișinăul și Kievul au ajuns la un acord cu privire la aspectele tehnice legate de aplicarea procedurilor vamale unificate** la frontiera moldo-ucraineană. Autoritățile moldovene au acceptat propunerile Kievului de a revedea mecanismul de trecere peste frontieră a mărfurilor transnistrene în baza certificatelor vamale moldovenești. Astfel, autoritățile moldovene s-au angajat să extindă termenul de valabilitate a licențelor de activitate a întreprinderilor transnistrene înregistrate provizoriu la Camera Înregistrării de Stat a RM. Acestea vor putea exporta mărfuri în Ucraina în aceleași condiții ca și întreprinderile care sînt înregistrate permanent în baza certificatelor de origine de tip CT-1 pentru exporturi spre Ucraina în regim preferențial. Aceste certificate vor fi acordate întreprinderilor transnistrene cu condiția asigurării accesului neîngrădit al autorităților moldovene la documentele, procesul de producție, depozitele și mărfurile destinate pentru export.

Participarea societății civile

La 16 februarie la Chișinău a fost dat publicității **Planul trilateral pentru rezolvarea problemei transnistrene** pregătit de Grupul de experți Moldova-Ucraina-România sub genericul „Parteneriat regional pentru o soluție bazată pe angajamentul mutual”. Arcadie Barbarosie, directorul Institutului de Politici Publice, a declarat că scopul planului este să propună abordări care eventual ar aduce unele rezultate în reglementarea conflictului, precum și sensibilizarea opiniei publice și elitei politice în ceea ce privește problematica transnistreană. Planul are la bază principiul demilitarizării și democratizării regiunii transnistrene și propune reglementarea conflictului în baza Planului Iușcenco și a documentelor adoptate de Parlamentul RM în iunie – iulie 2005. Planul face o serie de recomandări către UE, OSCE, România, Ucraina, Rusia, precum și către autoritățile moldovene și cele separatiste. Oazu Nantoi, unul din experții din partea Moldovei, a prezentat planul și în cadrul celei de-a doua ședințe publice a **Consiliului Monitorizării Conflictului Transnistrean** din 21 februarie. Textul integral al Planului poate fi găsit la www.ipp.md.